

EL 15 DE GENER

L'entrada dels Nationals i el final de la guerra: comença la dictadura

Després de 2 anys i 6 mesos de Guerra Civil, el dia 15 de gener de 1939, l'exèrcit nacional de Franco entra a la ciutat de Tàrraga. La major part de famílies republicanes havien marxat en direcció a Barcelona tement les conegudes represàlies de l'exèrcit nacional.

La ciutat amb què es troben el dia 15 de gener és una ciutat buida –la immensa majoria de població civil s'havia refugiat en cabanes- i destruïda. Els bombardejos de la Legió Cóndor de Hitler de l'any 1938 i les dinamitacions de l'exèrcit republicà per dificultar l'avanç de les tropes nacionals, deixen un panorama desolador (vegeu mapa).

Tot i això, la pràctica totalitat de la població que s'ha quedat a Tàrraga surt a rebre l'exèrcit d'ocupació de Franco, motivats per l'alegria del final de la guerra, per la veritable adhesió a les idees de Franco o per la por.

La guerra, però, encara no ha acabat. I tots aquells que estan en edat militar seran detinguts pels franquistes. La ciutat apareixerà plena de pintades amb les imatges dels vencedors; la cara de Franco i la de Primo de Rivera es faran presents en les façanes de la ciutat. L'entrada de les tropes nacionals suposa el final de la democràcia per llei i l'inici d'una llarga dictadura. Aquesta és també la data en què comença un llarg exili i una forta repressió per a centenars de persones que van lluitar per la defensa dels ideals democràtics.

Missa de campanya a la plaça Major celebrant l'entrada de les tropes nacionals.
Fotografia: Miguel Martí Ferreras. Arxius Fotogràfics del Museu Comarcal de l'Urgell

Cuartel general del Generalísimo. PARTE OFICIAL DE GUERRA. Las poblaciones han recibido a las fuerzas liberadoras con el mas grande de los entusiasmos. El número de prisioneros es elevadísimo, sin que haya sido posible su recuento por la gran extensión de la zona ocupada y su cuantioso número. [...] Salamanca, 15 de enero de 1939. III Año Triunfal

LES CONSEQÜENCIES HUMANES DE LA GUERRA

Una ciutat destruïda: un poble desfet

Segons el cens general de Catalunya hi ha una davallada de població, per causa de mort o exili, que oscil·la entre les 130.000 i 150.000 persones. Això suposa un 4'5% de la població existent.

El cas de Tàrraga és el següent: disposem de tres censos detallats, el primer, de 1936, ens dona una població total de 6486 persones, el següent, el de 1938 ens dona un total de 6583 persones (l'augment es deu als refugiats provinents de diferents punts d'Espanya), i el de 1940 dona una població de 6014 persones. Si comparem els censos de 1936 i 1940 veiem una davallada de 472 persones que representa una pèrdua d'un 7'28% de la població total. Si d'aquesta xifra, en restem unes 72 persones entre els assassinats per la violència revolucionària, i els morts pels bombardejos (no sabem el nombre de persones de la ciutat mortes al front durant la Guerra Civil), ens trobem amb just 400 persones que han desaparegut del cens, un 6'16% de la població.

Davant d'aquestes dades, i comparades amb les generals de Catalunya, sembla clar que és del tot incerta la creença popular que a Tàrraga no hi va haver repressió.

Aquestes 400 persones són les que podem considerar, a falta d'informacions més precises, les que es van exiliar, o les que van ser represaliades pel règim franquista. I just d'aquestes persones parla aquesta exposició.

Resum del padró municipal d'habitants amb data de 30 d'abril de 1936

	Homes	Dones	Total general
Residents presents	3159	3327	6486
Residents absents	23	12	35
Població de dret	3182	3339	6521

Població de fet (exceptuant transeünts): 6486

Resum del padró municipal d'habitants amb data de 31 de desembre de 1940

	Homes	Dones	Total general
Residents presents	2701	3313	6014
Residents absents	181	19	200
Població de dret	2882	3332	6214

Població de fet (exceptuant transeünts): 6014

L'EXILI INTERIOR

Amagats en les grans ciutats: la por a ser perseguits

Moltes famílies decideixen fugir de la ciutat empenyes per una idea clara de marxar cap a França (un país que els republicans consideren prou per a les seues idees), però n'hi ha d'altres que es veuen incapaces de creuar la frontera i començar una nova vida a l'estranger. D'aquesta fugida cap a la ciutat, però dins del nostre país, en diem exili interior.

En les grans ciutats, el passat polític o sindical de qualsevol persona nouvinguda era desconegut i això permetia a molts passar desapercibuts, tot i que circulaven llistes amb noms i cognoms de republicans que podien ser perfectament detinguts.

En alguns casos les detencions es produïen de forma casual al demanar la policia la identificació en el carrer i figurar el nom en alguna llista, però en molts casos, les informacions circulaven i es produïen detencions fruit d'investigacions o denúncies. Aquest és el cas de diversos targarins que seguiran sorts diverses: a Badalona són detinguts els redactors de Crònica Targarina Josep Prenafeta i Antoni Morgui, els regidors de l'Ajuntament Enric Clua, a Barcelona, Josep Puigfèl a Sabadell i Josep Roca a Badalona, entre d'altres detencions. Tots faran cap a la presó i tindran sorts diverses.

Fins al moment hem identificat les següents persones en el que anomenem exili interior:

Badalona: Josep Prenafeta i Antoni Morgui Mas, Marcell Cattlà Farré, Anton Pomés i Marsal, Palmira Saurina Saurina.
Barcelona: Enric Clua i Maluquer, Francesc Moreu Miralles (també una etapa a Badalona), Josep Roca Colomines, Josep Pau Solé.
Granollers: Frederic Escudó.
Vic: Manu Armigó i Rojals.
Sabadell: Josep Puigfèl i Tèrmens.

Més enllà de la repressió que patiran, els que continuïn amb vida, o retornaran amb el pas del temps a Tàrraga o començaran noves vides en les noves ciutats d'acollida.

Francesc Moreu Miralles amb la seva filla pujant a Sant Elia l'any 1930. Col·lecció particular Maria Moreu Soria

Josip Roca Colomines.
Arxiu familiar

Federic Escudó.
Arxiu familiar

Josip Puigfèl i Tèrmens acompanyat de la seva esposa Dolors Sureda Añó, la Marell de Fotografia. Col·lecció particular Mercè Puigfèl Tolosa

Josip Prenafeta i Antoni Morgui, de Crònica Targarina, en el seu exili interior a Badalona. (Fotografia: Album familiar de Ramon Morgui 54E.)

